

k**kinder
ombudsman**het beste besluit:
geef kinderen invloed

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Sterk,

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de internetconsultatie van het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet. De ambitie om jeugdhulp toegankelijker, minder versnipperd en dichter bij kinderen en gezinnen te organiseren, onderschrijf ik.

Onlosmakelijk verbonden met deze ambitie is het uitgangspunt dat alle kinderen in Nederland perspectiefvol moeten kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen. Dit geldt zowel voor de huiselijke omgeving waarin een kind opgroeit als in de buurt en bredere samenleving. Wanneer ouders zelf niet in staat zijn hierin te voorzien, dient de overheid -zo geeft het Kinderrechtenverdrag aan- hen hierin te ondersteunen. Juist hierop moeten duurzame investeringen gericht zijn zodat ieder kind in Nederland perspectiefvol kan opgroeien.

Helaas moet ik constateren dat op dit moment het uitgangspunt van een duurzame opgroeisituatie voor kinderen ontbreekt. Denk aan de opgroeisituatie van gevluchte kinderen die jarenlang in zeer inadequate – kostenslurpende en ziekmakende – noodopvang omstandigheden opgroeien. Denk aan kinderen die langdurig opgroeien in armoede. Denk aan de grote groep kinderen die langdurig niet naar school gaat. En denk aan de ontoereikende kwaliteit van de peperdure en kwalitatief onder de maat zijnde gekozen noodoplossingen binnen de jeugdhulp zelf. Zolang wij niet voorzien in duurzame opgroeiomstandigheden voor alle kinderen in Nederland zal jeugdhulp noodzakelijk zijn om te repareren waarin we als samenleving tekortschieten.

Het voorstel roept daarmee fundamentele vragen op vanuit kinderrechtenperspectief. De kern van mijn zorg is dat het wetsvoorstel de toegang tot jeugdhulp wil begrenzen, terwijl nog onvoldoende is geborgd dat ieder kind goed kan opgroeien en zo niet, tijdig, dichtbij en passend geholpen wordt. Lichte lokale ondersteuning als ook zwaardere vormen van zorg zijn alleen effectief wanneer de voorwaarden voor ontwikkeling zoals onder andere de sociale basis in de volle breedte stabiel en op orde zijn. Alleen dan is en er sprake is van een integrale samenwerking op het gebied van onder andere onderwijs, zorg, bestaanszekerheid en veiligheid. Ik mis in het wetsvoorstel de nodige waarborgen dat die integrale samenwerking zal worden gerealiseerd. Hierdoor betwijfel ik of het wetsvoorstel zal doen wat het beoogt te bereiken: het terugdringen van de vraag naar jeugdhulp.

Pagina 1/6

Datum
10 april 2026**Onderwerp**
Reactie consultatie wetsvoorstel
Reikwijdte Jeugdwet**Ons nummer**
KOM006/2026**Kinderombudsman**
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den HaagPostbus 93122
2509 AC Den HaagT 070 356 35 63
info@kinderombudsman.nl
www.kinderombudsman.nl*De Kinderombudsman
is onderdeel van de
Nationale ombudsman*

Uitwerking van de Kinderrechtentoets mist

Hoewel in de concept Memorie van Toelichting wordt vermeld dat een kinderrechtentoets is verricht en dat deze tot de conclusie zou leiden dat het wetsvoorstel in het belang van het kind is, ontbreekt een openbare uitwerking van de vier stappen van de Kinderrechtentoets. Daardoor is niet verifieerbaar hoe de belangen van kinderen zijn geïnventariseerd, welke signalen en visies van kinderen en jongeren zijn meegenomen, welke andere belangen zijn betrokken, hoe die belangen tegen elkaar zijn afgewogen en welke risico's voor kinderen zijn onderkend en gemitigeerd. Een toets die zulke essentiële onderdelen niet inzichtelijk maakt, mist de noodzakelijke transparantie om het oordeel dat het wetsvoorstel in het belang van het kind is, te kunnen dragen.

Pagina 2/6

Ons nummer
KOM006/2026

De onderbouwing van de Kinderrechtentoets schiet tekort

Stap 1. Onderzoek de belangen van kinderen

Afgaande op de concept Memorie van Toelichting (p. 48-49) is onderzocht welke belangen van kinderen en jongeren bij dit wetsvoorstel een rol spelen en hoe die door de voorgestelde wijzigingen worden geraakt. In het kader van deze stap zijn ook jongeren geraadpleegd. De uitkomsten van het in kaart brengen van de belangen, is gereduceerd tot één passage (p. 49):

'Kinderen hebben recht op passende en kwalitatief goede jeugdhulp die beschikbaar en toegankelijk is voor ieder kind. Daarbij dient in (soort)gelijke situaties, gelijke behandeling te worden gewaarborgd, ongeacht de woonplaats of andere omstandigheden van het kind. Bij het nemen van besluiten die betrekking hebben op kinderen, moet het ontwikkelingsbelang van het kind voorop staan.

Uit de kinderrechtentoets blijkt dat de voorgestelde wijzigingen van de Jeugdwet in belangrijke mate bijdragen aan de verwezenlijking van kinderrechten. Ook is gebleken dat bij de voorgestelde maatregelen ook andere belangen dan het ontwikkelingsbelang van het kind een rol van overwegende aard hebben gehad, zoals de houdbaarheid van het stelsel. Daar staat tegenover dat de maatregelen ultimo eraan bijdragen dat kwalitatief goede jeugdhulp tijdig beschikbaar en toegankelijk blijft voor jeugdigen en hun ouders. Ook de houdbaarheid van het stelsel is immers in het belang van het kind.'

Vervolgens worden het in de praktijk borgen van het gelijkheidsbeginsel, de voorliggendheid van de basisjeugdhulp en de aanscherping van het afwegingskader nader toegelicht.

Stap 2. Onderzoek andere belangen

Hieruit kwam, kijkend naar de concept Memorie van Toelichting, hoofdzakelijk één ander belang naar voren, te weten de houdbaarheid van het stelsel.

Stap 3. Het maken van de belangenafweging,

Een inzichtelijke belangenafweging zie ik niet terug in de concept Memorie van Toelichting. Immers, enkel de gevolgtrekking dat 'uit de kinderrechtentoets blijkt dat de voorgestelde wijzigingen van de Jeugdwet

in belangrijke mate bijdragen aan de verwezenlijking van kinderrechten' houdt geen belangenafweging in. Evenmin zie ik het terug in de overweging dat 'de maatregelen *ultimo* eraan bijdragen dat kwalitatief goede jeugdhulp tijdig beschikbaar en toegankelijk blijft voor jeugdigen en hun ouders. Ook de houdbaarheid van het stelsel is immers in het belang van het kind.' De uitkomst is dus gepresenteerd, maar niet zozeer de afwegingen die daaraan vooraf zijn gegaan.

Pagina 3/6

Ons nummer
KOM006/2026

Stap 4. Verantwoording en communicatie

Aangezien essentiële informatie mist bij de voorgaande stappen schiet de verantwoording en de communicatie omtrent de gemaakte keuzes tekort.

Belang van het uitwerken van de Kinderrechtentoets

De Kinderrechtentoets is ontwikkeld als beoordelingsinstrument om grondig de belangen van kinderen bij voorgenomen wetgeving en beleid te onderzoeken. Daarbij dient te worden gekeken hoe wetgeving uitpakt voor kinderen en of er groepen kinderen zijn die er negatief door geraakt worden. Om te beoordelen of een voorstel de ontwikkeling en het welzijn van kinderen raakt, moet volgens het Kinderrechtencomité worden gekeken naar (minimaal) *zeven elementen*¹ te weten: (1) identiteit, (2) behoud van gezinsomgeving en belangrijke contracten, (3) bescherming en veiligheid, (4) kwetsbare kinderen of bijzondere situaties, (5) recht van het kind op gezondheid, (6) recht van het kind op onderwijs en (7) het recht van het kind om zijn mening te geven. Deze elementen geven een pedagogische duiding aan de verwezenlijking van kinderrechten. Omdat niet altijd duidelijk is of en hoe een voorstel de belangen van kinderen raakt (zowel positief als negatief), is het belangrijk om alle zeven de elementen langs te lopen.

In de concept Memorie van Toelichting zie ik een uitwerking van de zeven elementen niet terug. Dit is wel van fundamenteel belang, mede omdat het wetsvoorstel deel uitmaakt van een breder pakket aan onderling samenhangende maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Hierover staat in de toelichting op het Beleidskompas dat de effectiviteit van dit wetsvoorstel mede afhangt van de uitvoering van de andere maatregelen in het pakket. Met andere woorden, aan dit wetsvoorstel kleven ook risico's omdat het niet op zichzelf staat. Risico's voor kinderen. Maar het wetsvoorstel rept daar met geen woord over. Door de stappen van de Kinderrechtentoets te doorlopen en de belangen van de kinderen grondig in kaart te brengen, wordt zowel de mogelijke negatieve als positieve impact van al deze maatregelen duidelijker op zowel korte als lange termijn en voor specifieke groepen kinderen. Dit biedt ook de kans om waarborgen op te nemen zodat eventuele risico's worden gemitigeerd.

Het is een gemiste kans dat de concept Memorie van Toelichting niet langs de lijn van die vier stappen is opgesteld, met de daarbij horende uitwerking van de zeven elementen. Hierdoor ontbreekt de inzichtelijkheid en navolgbaarheid van de eindbeslissing.

¹ Het Kinderrechtencomité heeft in General Comment 14 een invulling gegeven aan deze elementen, waarbij wordt opgemerkt dat die zeven elementen niet uitputtend zijn bedoeld.

Het recht op tijdige en passende hulp

Dit wetsvoorstel raakt rechtstreeks aan kinderen en jongeren die afhankelijk zijn van tijdige, passende en beschikbare ondersteuning. Juist daarom mag de wet niet primair worden benaderd als instrument om de instroom in de jeugdhulp te beperken of ondersteuningsvragen te normaliseren.

Pagina 4/6

Ons nummer
KOM006/2026

De concept Memorie van Toelichting benadrukt vooral de eigen kracht van gezinnen en richt zich hoofdzakelijk op ouders die als eerste verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen (art. 5 IVRK). Ik vind het belangrijk om in die context te benadrukken dat de overheid ook de verplichting heeft om ouders te ondersteunen wanneer zij de zorg voor de kinderen niet alleen kunnen dragen (art. 18 IVRK). Onder meer om te voorkomen dat verdergaand ingrijpen nodig is, zoals het scheiden van ouders en kinderen (art. 9 IVRK). Maar ook om juist tijdig in te grijpen wanneer het helemaal misgaat in een gezin en het kind bescherming nodig heeft (art. 19 IVRK). Het versterken van de pedagogische basis, waar dit wetsvoorstel het over heeft, kan niet los worden gezien van het versterken van de sociale basis oftewel de leefomstandigheden en leefomgeving van een kind. Een analyse van wat nodig is om tot een samenhangende aanpak te komen van die fundamentele oorzaken die de vraag om hulp hebben doen toenemen, ontbreekt nog steeds.

Momenteel wordt een onevenredig deel van de middelen besteed aan jeugdhulp die niet aansluit bij de hulpvraag en derhalve niet effectief is. Dit onderstreept het belang van versterking van de diagnostiek bij kinderen en gezinnen om herhaalde trajecten met ontoereikende interventies te doorbreken. Het uitblijven van passende hulp leidt tot een carrousel van hulpverlening, met risico op behandelschade en daaraan gekoppelde nadelige gevolgen.

Tijdige en gedegen diagnostiek is cruciaal om dit patroon te keren, mits dit gepaard gaat met het verwezenlijken van een toereikend aanbod van hoogspecialistische zorg. Een structureel tekort hierin ontregelt de gehele keten, resulterend in niet-inzet van hulp dan wel inzet van niet-passende hulp. Het wetsvoorstel mist (i) een expliciete verankering van verplichte vroegtijdige diagnostiek met integrale beoordeling van de hulpbehoefte en (ii) een adequaat en toegankelijk hoogspecialistisch zorgaanbod als voorwaarde voor ketenbreed functioneren.

De noodzaak van investeren in leefomstandigheden van kinderen

Een scherpere afbakening van de Jeugdwet brengt het risico mee dat kinderen met complexe of meervoudige problematiek tussen systemen blijven hangen. Juist kinderen die opgroeien in armoede, in onveilige thuissituaties, met psychische problemen of met onderwijsachterstanden hebben geen baat bij een zuiver juridische domeinafbakening, maar bij samenhangende en laagdrempelige ondersteuning. Zonder gelijke uitvoering en duidelijke landelijke waarborgen dreigt bovendien rechtsongelijkheid (art. 2 IVRK): de toegang tot hulp wordt dan mede afhankelijk van de gemeente waarin een kind woont. Voor kinderen is dat onaanvaardbaar. Ik roep dan ook op om te investeren in gunstige leefomstandigheden voor alle kinderen, met bijzondere aandacht voor gezinnen in (dreigende) armoede en gevluchte kinderen. Preventie van jeugdhulp, inclusief lichte vormen van zorg, vereist tijdige ondersteuning van gezinnen en versterking van de brede leefomgeving van kinderen. Alleen door structureel te investeren in deze domeinen kan onnodige zorgvraag worden voorkomen.

Daarnaast wil ik nog specifiek de aandacht vestigen op het recht op bescherming van kinderen tegen geweld, misbruik en verwaarlozing (art. 19 IVRK). Kinderen die zich in zulke kwetsbare situaties bevinden, hebben groot belang bij een actieve overheid. We weten inmiddels uit talloze onderzoeken dat we in Nederland nog onvoldoende erin slagen om tijdig geweld tegen kinderen te signaleren en te stoppen. De gevolgen voor die kinderen zijn groot, zoals ook bleek uit mijn recente rapport [Niemand hielp mij](#) (2025). Met het begrenzen van de toegang tot de jeugdhulp zal zeker het risico ontstaan dat nog meer signalen worden gemist. Oftewel, de nadruk leggen op de eigen kracht van gezinnen en het alleen inzetten van aanvullende jeugdhulp 'als de situatie ernstig genoeg is', kent ook risico's bij de huidige van stand van zaken van de kwaliteit van de jeugdhulp en lokale teams in algemene zin. Dit wordt ontoereikend geadresseerd in de concept Memorie van Toelichting.

Pagina 5/6

Ons nummer
KOM006/2026

Kwaliteit, werkprocessen en capaciteit moeten op orde zijn

Waar het wetsvoorstel de toegang tot jeugdhulp versmalt, moet mijns inziens onomstotelijk vaststaan dat in de praktijk geen enkel kind daardoor tussen wal en schip komt te vallen. De voorgestelde lokale teams kunnen alleen betekenisvol zijn wanneer zij voldoende deskundig, bereikbaar en duurzaam zijn ingericht. Zonder harde kwaliteitsnormen, heldere doorgeleidingsroutes en toereikende specialistische capaciteit bestaat het risico dat problemen aan de voorkant blijven steken, dat gezinnen van het kastje naar de muur worden gestuurd en dat noodzakelijke hulp wordt vertraagd. Preventie en normalisering zijn waardevolle uitgangspunten, maar zij verliezen hun betekenis zodra zij feitelijk functioneren als drempel tot noodzakelijke zorg.

Daarbij valt op dat het wetsvoorstel leunt op de inzet van stevige lokale teams, terwijl tegelijkertijd wordt geconstateerd dat de beweging naar het verstevigen van de pedagogische basis middels onder meer de inzet van de stevige lokale teams nog gaande is (p. 51). Uit de meta-analyse van de VNG blijkt dat maar in 22% van de gemeenten de lokale teams voldoende stevig zijn. In 30% van de gemeenten is het merendeel (meer dan de helft) van de lokale teams voldoende stevig. Dat betekent dat dus in bijna de helft van de gemeenten sprake is van nog een nog niet toereikend aantal stevige lokale teams waarvan bijna in 21% van die gemeenten onvoldoende stevige lokale teams aanwezig zijn.² De onzekerheid dat de gemeenten nog niet adequaat zijn toegerust voor de taak die hen in het wetsvoorstel wordt toebedeeld, baart mij grote zorgen.

² Zie p. 19 van [Meta-analyse startfoto's Hervormingsagenda Jeugd](#)

Belangen van kinderen centraal, niet stelselbeheersing

In de huidige vorm biedt het wetsvoorstel naar mijn oordeel onvoldoende zekerheid dat het belang van het kind daadwerkelijk en aantoonbaar vooropstaat (art. 3 IVRK). Ik roep het kabinet daarom op het voorstel te herzien en de belangen van kinderen daadwerkelijk centraal te stellen. Alleen dan kan worden voorkomen dat deze wet vooral een instrument van stelselbeheersing wordt, in plaats van een wet die de rechten van kinderen daadwerkelijk versterkt en hun belangen vooropstelt.

Pagina 6/6

Ons nummer
KOM006/2026

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw